

Osvrt na državni proračun Republike Hrvatske za 2023. godinu

Ivana Kunić Matković*

Državni proračun Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu (dalje u tekstu: Državni proračun za 2023. godinu) Hrvatski sabor je donio na sjednici održanoj 29. studenog 2022. U članku autorica predstavlja njegove osnovne elemente.

1. Uvod

Predviđena fiskalna kretanja, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani Državnog proračuna za 2023. godinu, rezultirat će manjkom općeg proračuna. Prema metodologiji ESA 2010, temeljem očekivane realizacije negativnih ekonomskih rizika u nastupajućoj godini, manjak će iznositi 1,4% BDP-a u 2022. godini odnosno 2,3% BDP-a u 2023. godini. U 2024., odnosno 2025. godini, planira se nastavak snažnije fiskalne konsolidacije s rezultirajućim manjkom opće države od 1,7% odnosno 1,2% BDP-a u 2024. odnosno u 2025. godini.

Očekuje se i daljnje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u te će on iznositi 70,2% BDP-a u 2022. odnosno 67,9% BDP-a u 2023. godini. Potom će se i dalje nastaviti smanjivati te će sa 65,5% BDP-a u 2024. godini dosegnuti razinu od 63,4% u 2025. godini.

2. Makroekonomski pokazatelji

U 2023. godini predviđa se usporavanje gospodarske aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Očekivani realni rast BDP-a

iznositi će 0,7%, a bit će ostvaren isključivo pod utjecajem domaće potražnje, dok će doprinosi neto inozemne potražnje ostati negativan. Najznačajniji doprinosi rastu tijekom sljedeće godine tako bi trebao doći od državne potrošnje i investicija.

Inflacija bi u 2023. trebala usporiti na 5,7 posto, uslijed otklanjanja poremećaja u opskrbnim lancima, niže razine uvezena inflacije, kao i visoke osnovice iz 2022.godine.

Na tržištu rada se u 2023. godini ipak ne očekuju izraženija negativna kretanja. Dijelom zbog utjecaja kroničnog manjka ponude radnika. Tako će broj zaposlenih zabilježiti blago povećanje, dok će se stopa nezaposlenosti zadržati na ovogodišnjoj razini.

Snažniji gospodarski rast očekuje se nakon 2023. godine (s projiciranim gospodarskim rastom od 2,7% odnosno 2,6% u 2024. te 2025. godini) uz očekivano jenjavanje inflacijskih pritisaka, jačanje vanjske potražnje te nastavak rasta realnih plaća.

Tablica 1: Makroekonomski okvir u razdoblju 2021. - 2025.

	2021.	Projekcija 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
BDP, realni rast (%)	13,1	5,7	0,7	2,7	2,6
Osobna potrošnja	9,9	4,5	0,4	2,6	2,3
Državna potrošnja	3,0	2,3	2,1	2,0	1,9
Bruto investicije u fiksni kapital	4,7	4,5	1,7	4,5	3,2
Izvoz roba i usluga	36,4	17,3	-0,2	3,8	4,2
Izvoz roba	21,3	17,4	0,9	3,2	4,0
Izvoz usluga	56,6	17,3	-1,6	4,4	4,3
Uvoz roba i usluga	17,6	20,2	0,4	3,6	3,3
Uvoz roba	17,1	21,2	0,3	3,4	3,0
Uvoz usluga	20,4	14,3	1,1	5,0	4,8
Doprinosi rastu BDP-a (postotni bodovi)					
Domaća potražnja	7,6	4,1	1,0	2,8	2,4
Promjena zaliha	-1,1	3,3	0,0	0,0	0,0
Neto inozemna potražnja	6,6	-1,7	-0,4	-0,1	0,3
Doprinosi rastu BDP-a (postotni bodovi)					
Osobna potrošnja	5,8	2,6	0,2	1,5	1,3
Državna potrošnja	0,7	0,5	0,5	0,4	0,4
Bruto investicije u fiksni kapital	1,1	0,9	0,4	0,9	0,7
Izvoz roba i usluga	15,1	8,9	-0,1	2,1	2,3
Uvoz roba i usluga	-8,5	-10,6	-0,2	-2,2	-2,0

Izvor: DZS, Ministarstvo financija

* Ivana Kunić Matković, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

3. Prihodi

Uzevši u obzir makroekonomska očekivanja, u 2023. godini ukupni prihodi državnog proračuna planirani su u iznosu od 24,9 milijardi eura i bilježe rast od 9%, dok su za 2024. projicirani u iznosu od 24,8 milijardi eura, a za 2025. u iznosu od 25,8 milijardi eura.

Porezni prihodi u 2023. godini rastu za 4,8% i projicirani su u iznosu od 13,3 milijarde eura. U narednim godinama, očekuje se njihov daljnji rast pa su tako u 2024. projicirani u iznosu od 14 milijardi eura, odnosno uz međugodišnji rast od 5,1%, dok se u 2025. godini očekuju u iznosu od 14,7 milijardi eura i bilježe rast od 5%.

Prihod od poreza na dobit za 2023. planiran je u iznosu od 1,6 milijardi eura, dok je u 2024. i 2025. godini projiciran u iznosu od 1,7 milijardi eura.

Projekcija prihoda od poreza na dodanu vrijednost temeljena je na makroekonomskim pretpostavkama koje uključuju rast osobne potrošnje, turističkih usluga, rashoda države za intermedijarnu potrošnju, investicije te socijalne transfere u naravi. Tako se u 2023. planira ostvariti 9,1 milijarda eura prihoda od PDV-a (rast od 6,2%), dok projekcije za 2024. iznose 9,7 milijardi eura, odnosno 10,2 milijarde eura za 2025. godinu.

Prihod od posebnih poreza i trošarina planira se u iznosu od 2,2 milijarde eura u 2023. i 2024. godini, a u 2025. se projicira u iznosu od 2,3 milijarde eura.

Projekcije prihoda po osnovi doprinosa za razdoblje 2023. - 2025. temeljene su na očekivanom kretanju rasta nominalnih bruto plaća i zaposlenosti. U 2023. godini u državni proračun planira se prikupiti 4 milijarde eura prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje (rast od 8,2%), dok projekcija za 2024. iznosi 4,2 milijarde eura, a za 2025. godinu 4,4 milijarde eura.

Značajan učinak na prihode proračuna imaju i pomoći EU (sredstva iz prethodnog, ali i novog Višegodišnjeg financijskog okvira 2021. – 2027., Mehanizma za oporavak i otpornost kao i sredstva iz Fonda solidarnosti EU. Sukladno navedenom, ukupno planirani prihodi od pomoći u 2023. bilježe značajan rast od 32,8% te iznose 5 milijardi eura, dok u 2024. i 2025. godini iznose 4 milijarde eura.

4. Rashodi

Ekonomska struktura i nominalni iznosi planiranih rashoda prikazana je sljedećom tablicom.

Tablica 2: Prihodi državnog proračuna za razdoblje 2021. - 2025.

Prihodi državnog proračuna (EUR)	Ostvarenje 2021.	PLAN 2022.	PLAN 2023.	Indeks 2023./2022.	Projekcija 2024.	Indeks 2024./2023.	Projekcija 2025.	Indeks 2025./2024.
UKUPNO	20.447.755.545	22.802.863.016	24.859.272.737	109,0	24.820.994.674	99,8	25.753.282.403	103,8
6 PRIHODI POSLOVANJA	20.358.368.909	22.617.377.099	24.768.644.024	109,5	24.725.193.590	99,8	25.662.047.524	103,8
61 Prihodi od poreza	11.102.500.206	12.670.975.981	13.275.198.901	104,8	13.957.222.718	105,1	14.650.909.409	105,0
611 Porez i prizet na dohodak	0	0	0	#	0	#	0	#
612 Porez na dobit	1.050.513.632	1.500.442.956	1.579.941.703	105,3	1.660.852.437	105,1	1.742.112.237	104,9
614 Porezi na robu i usluge	9.994.192.563	11.093.826.361	11.616.879.449	104,7	12.215.809.429	105,2	12.825.714.592	105,0
6141 - Porez na dodanu vrijednost	7.578.323.949	8.580.937.424	9.112.511.174	106,2	9.651.322.354	105,9	10.194.104.037	105,6
6142 - Porez na promet	74.264	32.031	0	#	0	#	0	#
6143 - Posebni porezi i trošarine	2.169.194.839	2.219.380.630	2.199.670.733	99,1	2.245.579.775	102,1	2.298.770.477	102,4
615 Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	57.788.427	76.690.555	78.377.749	102,2	80.560.852	102,8	83.082.580	103,1
616 Ostali prihodi od poreza	5.584	16.109	0	#	0	#	0	#
62 Doprinosi	3.351.206.366	3.713.729.897	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
622 Doprinosi za mirovinsko osiguranje	3.349.959.276	3.712.463.114	4.017.285.007	108,2	4.221.474.478	105,1	4.405.421.476	104,4
623 Doprinosi za zaposljavanje	1.247.089	1.266.783	0	#	0	#	0	#
63 Pomoći	2.921.134.647	3.743.157.629	4.972.083.690	132,8	4.003.401.407	80,5	4.015.146.845	100,3
64 Prihodi od imovine	409.261.211	287.920.771	316.449.178	109,9	317.924.663	100,5	323.844.748	101,9
65 Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	820.922.046	616.534.524	606.993.475	98,5	624.908.750	103,0	649.544.653	103,9
66 Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	208.971.109	181.010.369	187.161.760	103,4	178.850.651	95,6	182.974.126	102,3
67 Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	1.436.218.512	1.296.152.167	1.285.633.353	99,2	1.312.075.592	102,1	1.323.381.255	100,9
68 Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	108.154.814	107.895.761	107.838.660	99,9	109.335.331	101,4	110.825.011	101,4
7 PRIHODI OD PRODAJE NEFINANC	89.386.636	185.485.917	90.628.713	48,9	95.801.084	105,7	91.234.879	95,2

Izvor: Ministarstvo financija

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

01/5531-755
099/3037-677

Tablica 3: Kretanje ukupnih rashoda državnog proračuna u razdoblju 2021. - 2025.

ukupno svi izvori		Izvršenje 2021.	Tekući plan 2022.	Indeks 22./21.	Prijedlog 2023.	Indeks 23./22.	Projekcija 2024.	Indeks 24./23.	Projekcija 2025.	Indeks 25./24.
UKUPNO		22.434.189.710	24.518.242.090	109,3	26.666.161.824	108,8	25.635.977.356	96,1	25.925.006.222	101,1
- 3	Rashodi poslovanja	21.447.655.581	23.056.660.098	107,5	24.774.096.841	107,4	24.249.138.148	97,9	24.796.648.543	102,3
31	Rashodi za zaposlene	3.214.512.884	3.392.831.085	105,5	3.753.296.323	110,6	3.754.621.164	100,0	3.776.487.504	100,6
32	Materijalni rashodi	2.390.797.582	2.802.065.271	117,2	2.670.574.074	95,3	2.586.176.096	96,8	2.679.842.549	103,6
34	Financijski rashodi	1.030.721.076	1.046.271.579	101,5	967.570.064	92,5	894.538.640	92,5	798.538.304	89,3
35	Subvencije	1.593.878.991	1.255.471.244	78,8	1.530.336.342	121,9	1.264.263.108	82,6	1.204.919.834	95,3
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	5.289.345.245	5.618.178.414	106,2	6.161.090.002	109,7	5.875.159.943	95,4	6.194.226.105	105,4
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	6.992.950.644	7.554.924.307	108,0	8.058.293.189	106,7	8.395.538.874	104,2	8.701.988.121	103,7
38	Ostali rashodi	935.449.159	1.386.918.197	148,3	1.632.936.847	117,7	1.478.840.323	90,6	1.440.646.126	97,4
- 4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	986.534.128	1.461.581.992	148,2	1.892.064.983	129,5	1.386.839.208	73,3	1.128.357.679	81,4

Izvor: Ministarstvo financija

U 2023. godini ukupni rashodi državnog proračuna planirani su u iznosu od 26,7 milijardi eura, što je 8,8% ili 2,1 milijardu eura više u odnosu na tekući plan za 2022. godinu. U 2024. godini ukupni rashodi planirani su na razini od 25,6 milijardi eura, a u 2025. projiciraju se na razinu od 25,9 milijardi eura.

Povećanje rashoda u iznosu od 2,1 milijardu kuna u 2023. godini rezultat je povećanih izdvajanja za:

- rashode za zaposlene - 456,7 milijuna eura
- socijalnu skrb i održivost mirovinskog sustava:
 - mirovine i mirovinska primanja - 512,7 milijuna eura
 - socijalne naknade i pomoći (zajamčena minimalna naknada, osobna invalidnina, status roditelja njegovatelja) - 25,6 milijuna eura
- nastavak provedbe demografskih mjera:
 - rodiljne i roditeljske potpore - 40,4 milijuna eura
 - prehrana za učenike u osnovnim školama - 72,2 milijuna eura
 - subvencioniranje stambenih kredita -13,9 milijuna eura
 - fiskalna održivost dječjih vrtića - 14,6 milijuna eura
- transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje - 74,8 milijuna eura
- nastavak obnove od potresa - 270,8 milijuna eura
- investicijske projekta uključujući ulaganja u obrazovanje i zdravstvo:
 - projekti opremanja i energetska obnove obrazovne infrastrukture (Mehanizam za oporavak i otpornost) -193,3 milijuna eura,
 - kapitalne investicije ustanova u zdravstvu (Mehanizam za oporavak i otpornost) -131,9 milijuna eura investicijski razvojni projekti
 - projekti vodnog gospodarstva (Mehanizam za oporavak i otpornost) - 101,6 milijuna eura
 - projekti u okviru operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkoviti ljudski potencijali - 94,5 milijuna eura
 - financiranje razlike između ugovorenih i alociranih EU sredstava -100,0 milijuna eura

- zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva
 - Projekt Europska inovacija za baterije (EuBatIn VP-ZEI) financiran iz OPKK - 84,8 milijuna eura
 - Potpore poduzetnicima za prijelaz na energetski učinkovito gospodarstvo - 59,6 milijuna eura (projekt se nastavlja u sljedećim godinama)
- jačanje obrambenih sposobnosti i sigurnosti (vojna oprema i upravljanje granicama, razminiranje) - 86,9 milijuna eura
- diverzifikaciju dobavnih pravaca u energetici (izgradnja plinovoda Zlobin – Bosiljevo i povećanje kapaciteta LNG terminala) - 75,0 milijuna eura

Za provedbu mjera iz proljetnog i jesenskog paketa Vlade Republike Hrvatske u razdoblju od 2023. - 2025. godine osigurano je ukupno 643,2 milijuna eura, a sve kako slijedi:

- potpore za tranziciju za energetski učinkovito gospodarstvo u iznosu od 267,8 milijuna eura,
- nadoknada sredstava zbog ograničenja cijena električne i toplinske energije te plina u iznosu od 145,6 milijuna eura,
- subvencija cijene plina kućanstvima i malim poduzetnicima u iznosu od 59,7 milijuna eura,
- potpora sektoru ribarstva i akvakulture u iznosu od 33,2 milijuna eura,
- izvanredna pomoć poljoprivrednicima u iznosu od 31,9 milijuna eura,
- povećanje najniže mirovine za ukupno 3% u iznosu od 26,4 milijuna eura,
- potpora za kompenzaciju rasta cijena energenata u sektorima prerade poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 19,9 milijuna eura,
- Zaželi – program zapošljavanja žena u iznosu od 16,3 milijuna eura (povećanje alokacije postojećeg programa),
- potpora studentskim centrima za održiv sustav prehrane i potpora studentima na temelju socio-ekonomskog statusa (porast iznosa i broja stipendija) - u ukupnom iznosu od 11,2 milijuna eura,

- izvanredna pomoć proizvođačima zbog elementarnih nepogoda u iznosu od 10,7 milijuna eura,
- financiranje troškova ogrijeva i dijelom troškova stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade u iznosu od 7,7 milijuna eura,
- nadoknada dijela troška dizelskog goriva koje se koristi kao pogonsko gorivo u komercijalnom prijevozu putnika u iznosu od 7,1 milijun eura,
- energetska dodatak za nezaposlene u iznosu od 2,9 milijuna eura,
- povećanje naknade za ugroženog kupca energenata u iznosu od 2,8 milijuna eura.

5. Ukupni manjak/višk i javni dug

Tablica 4: Opći proračun prema nacionalnoj metodologiji za razdoblje 2021.-2025.

(u mil. EUR)	2021.	Plan 2022.	Plan 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
DRŽAVNI PRORAČUN					
Ukupni prihodi	20.448	22.803	24.859	24.821	25.753
% BDP-a	35,1	34,7	35,4	34,7	33,0
Ukupni rashodi	22.434	24.518	26.666	25.636	25.925
% BDP-a	38,5	37,3	38,0	34,6	33,2
Ukupni manjak/višk	-1.986	-1.715	-1.807	-815	-172
% BDP-a	-3,4	-2,6	-2,6	-1,1	-0,2
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI					
Ukupni manjak/višk	62	126	184	50	135
% BDP-a	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA					
Ukupni manjak/višk	-179	-72	-96	-132	-192
% BDP-a	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
OPĆI PRORAČUN, nacionalna metodologija					
Ukupni manjak/višk	-2.104	-1.661	-1.719	-896	-229
% BDP-a	-3,6	-2,5	-2,4	-1,2	-0,3

Izvor: Ministarstvo financija

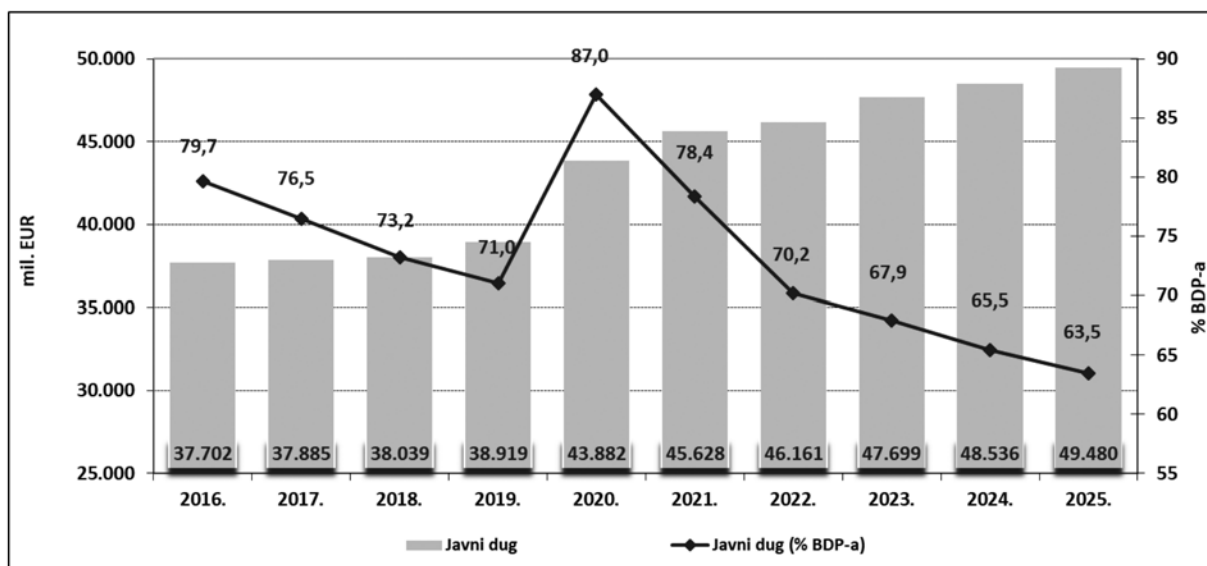
U 2023. godini manjak općeg proračuna prema nacionalnoj metodologiji projiciran je na razini od 1,7 milijardi eura ili 2,4% BDP-a. U 2024. isti se projicira u iznosu od 896 milijuna eura ili 1,2% BDP-a, a u 2025. godini u iznosu od 229 milijuna eura ili 0,3% BDP-a.

Pritom je manjak državnog proračuna u 2023. planiran na razini od 2,6% BDP-a, u 2024. i 2025. na razini od 1,1% BDP-a odnosno 0,2% BDP-a. Izvanproračunski korisnici će u promatranom razdoblju bilježiti višk i to od 0,3% BDP-a u 2023., 0,1% BDP-a u 2024. i 0,2% BDP-a u 2025. godini. Manjak jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u 2023. projiciran je u iznosu od 0,1% BDP-a, a u 2024. i 2025. u iznosu od 0,2% BDP-a.

Opisani smjer fiskalnih kretanja kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani proračuna rezultirat će manjkom općeg proračuna prema metodologiji ESA 2010 u iznosu od 1,4% BDP-a u 2022. godini odnosno 2,3% BDP-a u 2023. godini temeljem očekivane realizacije negativnih ekonomskih rizika u nastupajućoj godini. U 2024. odnosno 2025. godini, planira se nastavak snažnije fiskalne konsolidacije s rezultirajućim manjkom opće države od 1,7% odnosno 1,2% BDP-a u 2024. odnosno u 2025. godini.

Očekuje se i daljnje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u te će on iznositi 70,2% BDP-a u 2022. odnosno 67,9% BDP-a u 2023. godini. Potom će se i dalje nastaviti smanjivati te će sa 65,5% BDP-a u 2024. godini dosegnuti razinu od 63,4% u 2025. godini.

Grafikon 1: Javni dug u razdoblju 2016. – 2025.

Izvor: DZS, HNB, Ministarstvo financija